

Nacionālā bagātība – mežs

Likumi regulē un palīdz

Šajā tematiskajā pielikumā skaidrojam, kā kļūt par mednieku, kas jāievēro, sākot savvaļas dzīvnieku piebarošanu, un kas aktuāls medību jomu regulējošajā likumdošanā.

Par mednieku kļūst, nevis piedzimst

Medībām Latvijā, tās teritorijā, ir sena vēsture, ļaudis pārtikas sagādei dzīvniekus medījuši izsenis. Tiek lēsts, ka Latvijā šobrīd ir aptuveni 20 tūkstoši aktīvo mednieku. Valsts meža dienestā (VMD) uzskaitīts, ka 2023./2024. gadā sezonas kartes iegādājās 19 605 mednieku, bet aktuālajā, 2024./2025. gada medību sezonā, šis skaits varētu būt mazāks.

Tāpat kā jebkurš plēsējs savai atvasei ierāda, kā medīt un sagādāt barību, arī cilvēkam jāapgūst dažādas zinības un prasmes, lai, nokārtojot eksāmenu, kļūtu par likumīgu mednieku. Tā teikt, neviens ar *plinti* rokās vēl nav piedzimis.

VMD apkopojis informāciju par juridiskām personām, nevalstiskām organizācijām vai izglītības iestādēm, kas veic mednieku apmācību un ar kurām dienests noslēdzis līgumu. Tādu ir 18, un viena no tām ir Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC). Ziemeļvidzemes nodaļas vecākais mežsaimniecības konsultants Artis Misiņš ieskicē pirmos soļus ceļā uz mednieka apliecības iegūšanu. Viņš vērtē, ka ik pa laikam parādās jauni interesenti, taču nevar apgalvot, ka tas notiktu masveidā un regulāri. Iespējams, par maz popularizēts šis piedāvājums.

Lai varētu mācīties un kļūt par jauno mednieku, nav nepieciešams būt kādā mednieku formējumā vai nākušam no mednieku aprindām. MKPC piedāvā iziet attālinātu jauno mednieku apmācības kursu (ir iestādes, kas veido arī klātienes grupas), ko ērti noklausīties sev piemērotā laikā jebkurā vietā. Šajā 40 stundu garajā kursā, kas izmaksā 140 eiro, topošajam medniekam tiek iedota visa nepieciešamā informācija un mācību materiāli. Kopš pieteikšanās brīža interesentam pusgadā jāapgūst mācību viela. Kad tas paveikts, MKPC aicina pirms valsts eksāmena pārbaudīt savas zināšanas un tiešsaistē nokārtot centra sagatavoto testu. Tā tiek pārbaudīts, vai kursants vispār mācījies... Kad kursa pārbaudījums sekmīgi nokārtots, MKPC topošo mednieku VMD informācijas sistēmā *Meža valsts reģistrs* dokumentē kā apmācību izgājušu, tātad tiesīgu vērsties VMD un kārtot valsts eksāmena

teorētisko daļu. Tas gan jādara klātienē dienestā. Jautājumi un to atbilžu varianti publiski pieejami VMD mājaslapā. – *Lai iegūtu mednieka apliecību, jāzina milzīgs informācijas apjoms, tai skaitā par medījamajiem dzīvniekiem, to fizioloģiju, slimībām, medību likumdošanu un daudz ko citu. Tēmu loks aptver vairāk nekā 1000 jautājumus, no kuriem eksāmenā pēc nejaušības principa būs atlasīti 60. Valsts eksāmenā, lai tas būtu nokārtots, nedrīkst būt vairāk par sešām kļūdām*, – skaidro A. Misiņš. Valsts eksāmenu kalendārs pieejams VMD mājaslapā.

Lai iegūtu mednieka apliecību, jānokārto arī valsts pārbaudījuma praktiskā daļa – šaušanas eksāmens. Tiek vērtēta prasme rīkoties ar ieroci, ievērojot drošības prasības, tāpat prasme precīzi šaut. Ar gludstobra ieroci 35 m attālumā jāveic 10 šāvienus – četri pa stāvošu un seši pa skrejošu mežacūkas mērķi. Katrā šāvienā var iegūt 10 punktus. Lai šaušanas eksāmens būtu nokārtots, jāiegūst vismaz puse no 100 iespējamajiem punktiem. Eksāmenā var šaut arī pa t.s. lidojošajiem šķīvīšiem ar gludstobra ieroci. Tādā gadījumā jāšāauj vismaz 12 šķīvīšus no 25. MKPC studentiem iesaka pirms eksāmena doties uz kādu no šautuvēm un zinošu instruktoru pavadībā iegūt vai nostiprināt šaušanas prasmes, drošības tehniku.

VMD mājaslapā norādīts, ka mednieka eksāmenu iespējams kārtot no 12 gadu vecuma. Mednieka apliecība dod tiesības gan medīt, gan iegādāties medību šaujamieroci (bisi vai karabīni). Taču, lai iegādātos gludstobra ieroci (bisi), personai jābūt pilngadīgai, savukārt, lai iegādātos vītņstobra ieroci (karabīni) – vismaz 21 gadu vecāi.

MKPC piedāvā mācības ne tikai jauniešiem medniekiem, bet arī papildu zināšanu apguvi jau pieredzējušajiem. Limbažu nodaļas mežsaimniecības konsultants Jānis Runcis informē, ka drīzumā Limbažos notiks divi dienu bezmaksas kurss *Savvaļas dzīvnieku slimības, medījuma gaļas higiēna un pārtikas drošība*. Grupa jau nokomplektēta. Šāda apmācība, ņemot vērā mednieku interesi, tiek organizēta ik pa laikam. Iepriekšējā Limbažos notika pavasarī.

Katram mērķim sava piebarošana

Tuvojas aukstais gada laiks, kad daudzi pievēršas mazputniņu piebarošanai – gan, lai putniem vieglāk pārļaut ziemu, gan pašiem interesantāk, vērojot to sadzīvošanu barotavā. Piebaroti tiek ne tikai divkājaini lidoņi, bet arī meža zvēri. Latvijas Mednieku savienības (LMS) valdes priekšsēdētājs Jānis Baumanis skaidro, ka atkarībā no piebarošanas mērķa to iespējams darīt visu gadu. Nosacījumi medijamo dzīvnieku barotavu un barības izvietošanai definēti Ministru kabineta *Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošanas noteikumos*. Tajos uzskaitīta virkne lietu, ko nedrīkst darīt vai kam nepieciešams īpašs saskaņojums. J. Baumanis uzsver – pirmais, kas jāzina un jāatceras ikvienam, kurš gatavojas piebarot dzīvniekus, ir tas, ka medijamo dzīvnieku piebarošana, barotavas ierīkošana jāsaņāgo ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju.

un justos droši. Savukārt uz zemnieku laukiem, kur radīti postījumi, būtu jāmedī pēc iespējas intensīvāk.

Ziemas periodā mēdz būt dažādi. Ir mednieku klubi, kuri ierīko barotavas, pie kurām nekad netiek medīts, un tādas, pie kurām to dara. Par šo jautājumu un tā ētisko pusi ir daudz diskutēts un pašu mednieku domas par to dalās. Daļa uzskata, ka pie barotavām nebūtu jāmedī. Taču jāņem vērā, ka tā ir vieta, kur ir vislabākā iespēja un laiks (atšķirībā no medībām ar dzinējiem) novērtēt dzīvniekus un no populācijas izņemt tieši to, ko nepieciešams.

Āfrikas cūku mēra nestās pārmaiņas

Barības piegādē meža dzīvniekiem izmaiņas ieviesis arī Āfrikas cūku mēris. Barības (izņemot sienu, skābsienu vai zaru slotiņas) izvietošanas veidam un barotavas konstrukcijai jābūt tādai, lai barībai nevar brīvi piekļūt mežacūkas. Tām piemēroto barību patlaban aizliegts novietot uz zemes, lai neveicinātu šo dzīvnieku koncentrēšanos. Drīkst izmantot tikai t.s. barotavas ar dozatoriem, kur noteikts apjoms uz noteiktu teritoriju. Par barības izbēršanu uz zemes ir gana daudz domstarpību un diskusiju, jo nereti mēdz būt, ka kāds pavasarī iztīra savu pagrabu un izgāz kartupeļus vai ābolus mežā. Savukārt VMD vērsas pie medniekiem, ka viņi pārkāpuši piebarošanas noteikumus. J. Baumanis atzīst, ka reizēm tos mēdzot pārkāpt arī paši mednieki...

Ja mednieki izvēlas meža dzīvniekus nepiebarot, tā nav bezatbildība vai kaut kas nosodāms. – *Pattiesībā dzīvniekiem piebarošana vajadzīga daudz mazāk nekā pašiem medniekiem, lai viņi varētu garantētāk un prognozētāk medīt, kā arī uzlabot trofeju kvalitāti*. Dzīvniekiem piebarošana nepieciešama tikai tad, kad barga ziema ar biezu sniega kārtu vai sērsmu, kamdēļ tie nevar piekļūt augsnes virskārtai. Un dzīvniekiem ļoti nepieciešama arī sāls.

Lindas LEJĪNAS foto

Lokālām problēmām vajag tādus pašus risinājumus

Medību likumdošana Latvijā pēdējā laikā grozīta salīdzinoši bieži. Jaunākie grozījumi Medību noteikumos pieņemti šopavasar. Tiesa, tos veikt šoreiz bija nepieciešams lielākoties tehnisku iemeslu dēļ – saistībā ar mobilās lietotnes *Mednis* ieviešanu. Lai mednieku iepazīstinātu ar aktuālo informāciju, piemēram, likumos, Latvijas Mednieku savienība organizē informatīvus seminārus.

Jautāts, vai šobrīd *kuluāros* tiek spriests par iespējamām kārtējām izmaiņām medību nozari regulējošajā likumdošanā,

LMS valdes priekšsēdētājs Jānis Baumanis norāda, ka aktuāla tēma ir staltbrieži un to nodarītie postījumi mežsaimniecībai un lauksaimniecībai. – *Nevar noliegt, ka daudzviet Kurzemē un Zemgalē staltbriežu ir daudz, varbūt pat pārāk. Pilnīgi noteikti šī situācija nav vienāda visā Latvijā. Šo “karsto” punktu nav tik daudz, jo Latgalē un Vidzemē šo dzīvnieku ir maz vai vietām pat nemaz. Uz šīm vietām nevar attiecināt to pašu kārtību kā Kurzemē un Zemgalē. Nav pieņemami, ka tiek virzīti priekšlikumi, kas attiektos uz visu valsts teritoriju*.

Uzskatām, ka lokālām problēmām jārod lokāli risinājumi, nevis jāmaina likumi visā Latvijā, – skaidro J. Baumanis. LMS ir pret staltbriežu govju un teļu pasludināšanu par nelimitēti medījamajiem dzīvniekiem un medību iecirkņu minimālo platību samazināšanu šiem dzīvniekiem. Tāda tendence šobrīd jūtama no mežsaimnieku un daļas lauksaimnieku puses. – *Mums nav pieņemami, ka staltbriedis no Latvijas dabas bagātības un resursa tiek pasludināts par mežsaimniecības un lauksaimniecības kaitēkli. Piekrītam, ka ir vietas, kur tas bū-*

tu jāmedī vairāk un intensīvāk. Mednieki to šogad arī sākuši darīt, jo dati rāda, ka patlaban nomedīts par 40% vairāk nekā pagājušajā gadā uz šo brīdi. Mednieki dara, un grozījumi likumos nav nepieciešami. Turklāt likumdošanā jau šobrīd ir iespējas, ko šādos gadījumos var darīt, un tās vajag izmantot, nevis atkal mesties grozīt esošos dokumentus, – norāda LMS vadītājs.

Sagatavoja
Līga LIEPIŅA

Par projekta «Nacionālā bagātība – mežs» saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».
Projekta Nr. 24-00-SOMF06-000020